

והנה י"ל כזה, ע"פ מש"כ באדרת אליהו פ' ברכה
 עה"כ תמן ואורן לאיש חסידך, ח"ל חומים
 ואורים הם ב' קדושות שנתן הקב"ה לישראל,
 המשכן, והכהנים, המשכן נאמר בפרשת תרומה,
 ובגדי כהנים בפ' תזוה, והקב"ה קידש את המשכן
 בלוחות שנתן מן השמים, ואת הכהנים קדשן
 מלמעלה באורים וחומים שהיו ג"כ מעשה שמים,
 ואמר בהיפוך, תמין ואורן, מלמטה למעלה, חזו
 ישראל זכו לזה על הים, ובסיני צים אמרו ה' ימלך
 לעולם ועד, ובסיני זכו לאור תורה, ולכן זכו לאורים
 וחומים, אורים, שמאירים דבריהם, וחומים
 שמשלימים דבריהם, חזו, מטטרפות, ובולטות,
 מטטרפות היינו משלימין דבריהם שיכל לקרותן,
 ובולטות היינו מאירים שיכל לראותן וכו', ע"כ והנה
 ב' ענינים אלו, החומים והיין לירוף האותיות
 ומצות חזו ענין השראת השכינה בהמשכן שזכו לזה
 על הים שאמרו ה' ימלך לעולם ועד הוא ענין
 ההנהגה דשייך לסדר הבריאה, והאורים שמאירים
 דבריהם שזו אור תורה שזכו לזה בסיני, הוא
 ההנהגה שעל סדר התורה, וב' קדושות אלו ניתנו
 לאהרן הכהן חזו תמן ואורן לאיש חסידך שהוא
 אהרן (וכמש"כ באדרת אליהו שם) חזו הענין
 שהמלך הולך אלל הכהן גדול כשהוא נריך לו ובשעת
 שאלה באורים וחומים עומד המלך לפני הכהן גדול
 לא רק משום דין סדר שאלה, אלא גם משום קרא
 דולפי אלעזר הכהן יעמוד שהוא דין חובת עמידה
 וכבוד וניהוג של כהונה גדולה, דהמלך שהוא
 הממונה על ההנהגה דשייך לסדר הבריאה, הולך
 אלל הכהן גדול שהוא הממונה על ההנהגה דשייך
 גם לסדר התורה, ועל כן בשעת שאלת האו"מ המלך
 הולך אלל הכהן גדול ודו"ק.

ובמדרש רבה נשא (סוף פרשה י"ב) ח"ל וי"א
 בשעה שאל הקב"ה למשה נשיא אחד
 ליום אמר להם משה לנשיאים לכולכם אמר הקב"ה
 שמקריבו אבל לא אמר לי מי יקריב ראשון נתנו
 עיניהם בנחשון, זה קידש שמו של הקב"ה על הים
 זה ראוי להוריד את השכינה והוא יקריב ראשון

לכולם וכן הוא עשה הה"ד ויהי המקריב ביום
 הראשון וגו' וכ"ה שם פרשה י"ג הל"ו אמר הקב"ה
 למשה מי שקידש שמי על הים הוא יקריב מחילה,
 וע"פ משנ"מ דישראל זכו לקדושת המשכן ע"י
 שקבלו עול מלכות שמים על הים חזו חומים [לירוף
 האותיות למצות והוא השראת השכינה בהמשכן בסדר
 ההנהגה של הבריאה] מבואר היטב הענין זה קידש
 שמו של הקב"ה על הים זה ראוי להוריד השכינה
 הוא יקריב ראשון.

בחי' רח"ה, ביאר בדעת הרמז"ס בהלכה דאין
 דוחין נפש בפני נפש, דלא שיש כאן ב' דחיות
 הסותרות ושוא"מ עדיף, אלא דיסוד ההלכה הוא
 שנפש מישראל לא ניתן לדחות כלל אפי' במקום
 פקו"נ וע"כ אפי' במקום דהוי בשוא"מ הוי דינא
 דאין דוחין נפש בפני נפש וממילא הוי דינא דיהרג
 ואל יעבור. ובדעת המוס' העלה דהוה ב' דחיות
 הסותרות ושוא"מ עדיף חזו שיתסם דבמקום דהוי
 בשוא"מ שפיר הוי דינא דאינו חייב למסור עצמו
 אלא להיפוך מאי חזית דדמא דחברך סומק. ואפי'
 אלו יצויר דחשוב רציחה כיון דהוא בשוא"מ הוה
 דינא דיעבור ואל ייהרג יעו"ש.

סח לי האדמו"ר מסלאנים רבי אברהם וינברג
 זלל"ה מה שמע ממרן הגר"מ ז"ל בענין זה,
 והכי הוה העובדא, בעיה"ק טבריה, במחילת כהונתו
 של הגר"מ קלירעם זל"ל היו עוררין על מני
 הרבנות, והוחלט אלל הקהל המומכים בו שהדבר
 היסודי שיכריע הענין הוא זאת, שאם מרן הגר"מ
 ז"ל יתן מכתב שלום להגר"מ בחזרת המרא לאמרא
 של טבריא, יבוא הענין אל שלימותו, והאדמו"ר ז"ל
 (וסיפר לי שעוד לא מלאו לו עשרים שנה והי' נשוי
 עם שני בנים) נסע מטבריא לבריסק במיוחד
 בשליחות הנ"ל, בהגיעו אל ביתו של הגר"מ פגש
 הר"מ מידנער זל"ל, ושאלו, מה הביאו לכאן,
 כששמע מטרם בואו, אלל חבל שנשעת בכדי, כי הוא,

הגר"מ, יודע מהנעשה שם בטבריא וכבר גילה דעתו שאינו מחערב בזה, אלא בכל זאת אם כבר באת משם לכאן, כנס אליו, משנכנס וקבלו הגר"מ שאלו על בואו וסיפר לו כל הענין, אז א"ל הגר"מ ומה אתה רוצה, השיבו, שמבקש שיכתוב מכתב בחוכן הנ"ל, אז לקח מרן הגר"מ העט לידו ועל אחר ערך לו מכתב להגר"מ קלירעם וכו', כשגמר לכתוב הושיט לו המכתב ואמר לו קרא אותו, (כלומר ויגיד דעתו עליו), נרחע הר' אברהם ואמר מה האם אני אקרא מכתבו של הרב מזריסק (כלומר מי אני) ואמר לו הגר"מ אמרתי לך, קרא את המכתב, אז לקח המכתב לידו וקראו מתחילה עד סוף, כשגמר שאלו מרן הגר"מ, נו, המכתב כתוב טוב, ענה הר"א, לא, המכתב אינו כתוב טוב, אז קם מרן הגר"מ על רגליו, ובקול אדיר הרעים עליו, מי יודע לכתוב יותר טוב, חיים קאלאווייץ או אברהם'ל וינברג, ענה הר"א, הרי אילו הי' המכתב הולך לכמו הרב מזריסק שפיר, אבל המכתב הלא הולך לאלו שכמוני, ולפי הצנתי אין המכתב כתוב טוב (שהי' אפשר לדרוש בתוכו כו"כ) אז לקח הגר"מ ז"ל המכתב חזרה מידו, וקראו לשנים, ואמר לו, האין אתה רוצה שאכתוב, וערך לו מכתב כמבוקשו.

לאחר זמן מה, שאלו הגר"מ, תגיד לי, לפי השכל האנושי, מי חשוב יותר אצל הקב"ה, חיים קאלאווייץ, הרב מזריסק, ראש הישיבה צוואלזין, ופרט מעלה אחר מעלה על עצמו, או יהודי הנ"ל ונקט אחד מחושבי העיר שלא הי' כלל מהאנשי מעלה ועסקיו היו מפוקפקין מאוד וכו', והמשיך הגר"מ, בודאי לפי השכל האנושי יאמרו חיים קאלאווייץ הוא היותר חשוב אצל הקב"ה, והרי הגמ' אומר על זה, ל"ל קרא, סברא הוא, מאי חזית דדמא דידך סומק טפי דילמא דמי דחברך סומק טפי (ופרש"י מי אומר שאתה יותר חביב אצל הקב"ה שמא חבריך יותר חשוב אצל הקב"ה), ע"כ. מפי האדמו"ר ז"ל.

ודומה שיש קשר וענין אחד בשני דברים הללו שנמכוין עליהם מרן הגר"מ ז"ל, האופן

שכתב עבורו המכתב, ואח"כ האין הסביר לו ענין ההלכה של מאי חזית, והוא שכפה"נ נמכוין מרן הגר"מ לבוטנו על כוונת בואו, אם בא כלל א' בתורת בעל דבר, וכנוגע בדבר שצא להוציא מכתב מהגר"מ ז"ל וכו', או שבואו הי' לשם שמים ולא מטעם נדדים וגיעות, וכאשר התקופו בשאלת מי יודע יותר טוב כו' ובטורה שעשה הדבר, הרי אילו הי' בא עם נגיעות היה מן ההכרח שיהי' ניכר בו אחת שנוי, כי הי' מוכרח להיות נשבר תחת הערכה אדירה כו', אבל מכיון שלא נשחנה מצבו ולא נגע אליו השאלה כלל, נבחן בזה אצל מרן הגר"מ ז"ל כמי שהוא בא לשם שמים, ואז עמד לנדו, ותמך בו וגמר הענין בטוב, כי כבר אין זה ענין שבין אדם לחבירו שיש נדדים ודברים חכומים לכאן ולכאן, וכל א' יש לו טענותיו וחכמותיו ונגיעותיו וכו', אלא הענין כבר שיך אל בין אדם למקום.

ובהמשך הענין הצהיר לו מרן הגר"מ ז"ל ההלכה של אין דוחין נפש בפני נפש ומאי חזית וכו' כי שאלה זו, מי הוא יותר חשוב אצל הקב"ה, לא ניתן ענין זה להחצונות שלטו כלל, וכל שהוא לענין דחייט נפש, אין הנידון מי הוא גדול במעלה מחברו כשאר דיני קדימה של בין אדם לחבירו, אלא הנידון נוגע למי הוא יותר חביב וחשוב אצל הקב"ה ובהרי הגמ' אומרת מאי חזית דדמא דידך סומק טפי וכו', ויסוד ההלכה בזה הוא שלא ניתן נפש מישראל להדחות, והשאלה מי יותר חשוב אצל הקב"ה לא ניתן להחצונות שלטו לדון בו כלל וע"כ הדין הוא אין דוחין כו' [ונכון שכונת הגר"מ בזה הי' גם להדגיש לו על ענין השכל דקדושה, ולהבחין ולהבדיל בין השגת השכל האנושי, ובין השכל דקדושה שיש לכל איש מישראל מהתורה. והמשל שהמשיל לו, מי יותר חשוב וכו' או פלוני וכו' כפה"נ הוא לקוח מהירושלמי פ"ק דתענית הל' ד', ח"ל, איחחמי לר' אבהו פנטקקה יללי ואחי מיטרא, נחית מיטרא, שלה ר' אבהו ואייתיה א"ל מה אומך א"ל חמש עבירן עבד ההוא גברא בכל יום מוגיר ונייחא משפר חייטרון מעיל מניהון לבני מטפח ומרקד

קדמיהון ומקיש בצבויא קדמיהון, א"ל ומה טיבו
עבדת, א"ל חד זמן הוה ההוא גברא משפר חייטרון
אחא חדא איתא וקמת לה אחורי עמודא בכייה
ואמרת ליה מה ליך ואמרה לי בעלה דההיא איתחא
חביש ואנא בעיא מיחמי מה עבד ומפנינה חזנת
ערסי ופרוס ערסיי ויהבית לה טימיתיה ואמרת לה
הא ליך פניי בעליך ולא מיחטיי א"ל כדיי את מזליי
ומתעניא,

והנה יש מאחז"ל בחז"ס (דף פ"ע ע"ב) שכתבו
מתבאר ענין זה והנני להעמיקו עם ביאור
הגר"א. (ודברי בהגר"א הם בחוך חלי רבועים).
א"ר שמעון מאי וירא אליו ה' [שלא נאמר בו דיבור,
ולא שום דבר] אלא הקב"ה [באורייתא אחזי ליה
כמש"כ לקמן והוא שמה דה' זהו וירא אליו ה', וכן
כלל כל הדורות בששת אלפים שנין בוא"ו קצוות,
כמש"כ לקמן והוא כולל השם] כגונא דאחזי לאדם
קדמאה דור דור ופרנסיו דור ודור ומנהיגיו הכי
אחזי ליה לאברהם ואמר בהאי דרא יהון נדיקים
ובהאי דרא בינונים ובהאי דרא רשעים, א"ר יוסי
בוצינא קדישא הא אוקמיה הכא הכל בידי שמים חוך
מיראת שמים וקרא אחרא כתיב מפי עליון לא תנא
הרעות והטוב [כמש"כ נדיק ורשע לא קאמר] ואם
קודם דאחיין לעלמא אחגור עליהו למיהוי נדיקים
או רשעים או בינונים לא הוי עמיד למהוי לון אגרא
ועונשא ולא הוי ליה לנביא למימר לון מפי עליון לא
תנא הרעות והטוב, ולא הוה לון למארי מתני'
למימר הכל בידי שמים חוך מיראת שמים, א"ר
שמעון שאלתא דא עמיקא ואיפליגו צה קדמאי
וסגיאלין כשלו צה בגין דלא מנו לעומקא דרזא על
נביא אחמר האי קרא, בטרם אררך בצטון ידעתיך
ורזא דא הכל נפוי והרשות נתונה הא מילין אלין
[ר"ל של החנא שאמר הכל נפוי וכו'] סתימין ולא
אחגליין אלא במאי דאוקמא רבנן מחשבה טובה
הקב"ה מזרפה למעשה, מחשבה רעה אין הקב"ה
מזרפה למעשה מחשבה טובה הקב"ה מזרפה
למעשה אוליפנא מהכא דקודם דאחי לעולם עלי
בגיניה, ושוו מחשבתיה ציה בשעתא דזוגא וכו'.

דקודם דייתי בר נש לעלמא קודם יצירתיה מלאך
ממונה על ההוא טפה, וקב"ה גור עליה אם יחי'
נביא או חכם או בעל מקרא ומשנה או מארי רוח"ק
או מארי צח קול דאמנהג צח קול במילולא דיליה
ויימא הלכה כפלוגי או אם יחי' טפש אבל רשע
ונדיק לא קא גור אע"ג דאצוה עבד ליה במחשבה
רעה [ר"ל בשביל מחשבה ולכותיה נאמר עליו בטרם
כו' שיהיה נביא כ"ש הקב"ה שידע כל המחשבות
שיודע שיהי טוב ומביא ראייה כמש"כ מלאך
הממונה על ההריון מביא הטפה וכו' אבל נדיק
ורשע ר"ל אע"ג דידע מחשבתיה מ"מ לא גור
וכמש"כ (יעו"י"ש)]. ובגין דא הכל נפוי במחשבה
דקודשא ידע מחשבתיה בישא והרשות נתונה ליה
לאדם במעשה [ר"ל שהקב"ה צופה מחשבה של האב
והרשות נתונה] וכו'. א"ל ר' יוסי צחר דאחזי ליה
דרא דרא ופרנסיו דרא דרא ומנהיגיה ודאי
אישתמודע צהון מי מינהו נדיקים או רשעים או
בינונים [ר"ל הואיל והראה האריך מנהיגין את הדור
ע"כ ראה מעשיהם ונסתרו שני המירוואים] א"ל הכי
איהו ודאי אבל רזא דמילה עמוק הנסתרות לה'
אלקינן [ר"ל שיש דברים שלא נחגלו לאדם כלל ואין
רשות בהן להתבונן כמש"כ כך עלה במחשבה שהוא
למעלה ממדרגה דאדם להבין ואמרו במופלא ממך
כו' אין לך עסק בנסתרות וז"ש הנסתרות כו' שהן
במחשבה עלאה האריך הכל נפוי].

אדהכי אחי סבא עילאה [אדה"ר כמש"כ לקמן
והוא עילאה על הכל כמש"כ לקמן] ואמר
להן במאי עסקיתו, סמו ליה עובדא אמר להון ודאי
אורייתא איתבריתא תרי אלפי שנין קודם דמתברי
עלמא וצה אחזי לאדה"ר דור דור ודורשיו וכו' וצה
אחזי לאברהם אוף הכי מאי דכתיב ציה ובגין דא
ישמור משמרתי מצותי חקותי ומורותי [מדין אלפי
שנין כו' שהן חכמה וצניע ועולם חסד יצנה, צ'
אלפים, אלף חכמה ואלף צניע כדוע, ור"ל שכל
ספירה טוהג אלף שנה שעליו יסוד כל המאמר
ובחז"ל כלילין כל הו' קצוות שהן כל הו' אלפים שנה
כמש"כ לקמן לכן וצה אחזי לאדה"ר] [מאי דכתיב